

Akvinski obenem tudi najgloblji krščanski evharistični pesnik, katerega tudi v tem oziru ni še nihče prekosil. Hladen mislec obenem najnežnejši pesnik! Sv. Tomaž je spesnil: „Lauda Sion Salvatore“, „Pange lingua gloriosi“, „Sacris solemniis“, „Verbum supernum prodiens“ (krasna peta kitica: „O salutaris hostia“) in nedosežni „Adoro te devote, latens deitas“. Obenem so te pesmi tudi dogmatično najpreciznejši izraz misterija svete Evharistije in ostanejo eden največjih zakladov Cerkve do konca vekov. Kar se uglasbenja tiče, ni nič pozitivnega znanega, eni domnevajo, da je za „Pange lingua“ sam sv. Tomaž izumil tudi melodijo. Najstarejši izvod te pesmi s koralnimi notami hrani zdaj centralno semenišče v Gorici. Izmed drugih evharističnih himnov je omeniti še canterburyškega nadškofa Peckhama († 1292), „Ave vivens hostia“, neznanega pesnika „Ave verum Corpus Christi“ in „Ave verum Corpus natum — de Maria Virgine“, ki ga je tako mojstrsko uglasbil Mozart. Je še veliko drugih himnov, ki pa klasičnih ne dosežajo. Kar se Slovencev tiče, imamo prve početke evharistične poezije in glasbe v narodnih pesmih, sicer pa ni bilo stanje našega evharističnega pesništva nič kaj sijajno. Pri Slovencih je razvoj narodnega petja ovirala italijanska liturgija, pri Hrvatih pa je ortodoksna liturgija, ki Evharistijo le malo časti, slabo vplivala. Začasa protireformacije je nastal spev: „Čast inu hvalo mi vsi Bogu dajmo inu se tiga troštajmo: Ker nam je Jezus zdaj dal jesti, piti, svoje telu ter kri vžiti. Kyrie eleison!“ Po nemškem „Gott sei gelobet und gebenedeiet!“ Nadalje: „Kador je Jezus fratan (ver-

raten) bil“, „Sveti Paul v enim listi“ in „Jagnje božje nedolžno“.

Dr. Mantuanijeva razprava je pač velike in stalne vrednosti. Temeljita in zanimiva je tudi razprava dr. Ludwiga o „Evharističnih posodah v nemških alpskih deželah“, ki je kakor tudi dr. Mantuanijeva opremljena z mnogimi redkimi slikami.

Die Kunst dem Volke. 9. zvezek. Herausgegeben von der Allg. Vereinigung für christliche Kunst. — Za ta zvezek je napisal dr. Joh. Damrich monografijo o Hansu Holbeinu ml. Najdragocenejša pri tej zbirki so pač njene ilustracije (topot 55), ki so po veliki večini izborne in nikoli slabe. Tekst se izkuša prilagoditi naslovu — umetnost ljudstvu! Zato se ne spušča v znanstvena razglabljanja o postanku in razvoju umetnika, ampak ga samo spremlja skozi življenje in pri tem pojasnjuje njegova dela, opozarjajoč na formalne in vsebinske lepote slik. Zdi se, da je to — v zvezi z dobrimi ilustracijami — pravi način, kako je treba podajati ljudstvu umetnostne pridobitve stoletij. Glavna stvar pri umetnostni vzgoji je vendar kultura očesa, zgodovinske teze so manj važne. — Še drugo veliko vzgojno prednost ima ta zbirka. Marsikatera slika preteklih dni utegne neukega opazovalca prej zmesti nego poučiti, ker je nastala v drugih, nam tujih razmerah ali iz umetnikove osebne, laiku neumljive potrebe (n. pr. Masacciov ali Holbeinov Mrtvi Kristus). Tu je treba razumnega, opreznega mentorja, ki računa s slabostjo in neizkušenostjo svojih učencev. Zgornja zbirka je to storila; ilustracije izbira svojemu namenu primerno — umetnost ljudstvu! — in, kjer je treba, spremi sliko, katero bi kdo mogel napak umeti, poučna beseda.

Z EVHARISTIČNEGA IZPREVODA:
CESAR FRANC JOŽEF I. IN PRESTOLONASLEDNIK.